

Regeringskansliet

Remissvar från Svalövs kommun gällande SOU 2025:7 - Ny kärnkraft i Sverige: effektivare tillståndsprövning och ändamålsenliga avgifter

Sammanfattning

Svalövs kommun har tagit del av betänkandet SOU 2025:7 och välkomnar en översyn av tillståndsprövsprocessen för ny kärnkraft. En effektiv och rättssäker prövning är av stor vikt, särskilt med tanke på Sveriges energibehov och den planerade utbyggnaden av fossilfri elproduktion. Samtidigt anser kommunen att flera aspekter i utredningen kräver vidare analys och tydligare riktlinjer för att säkerställa kommunens inflytande, medborgarnas säkerhet och en hållbar lokal utveckling. Svalövs kommun ser ny kärnkraft som en avgörande del i Sveriges omställning till en fossilfri energiproduktion. Kommunen är positiv till en effektivare tillståndsprövning som möjliggör snabb och säker etablering av nya reaktorer, under förutsättning att lokalt inflytande och ekonomisk rättvisa säkerställs.

Utredningen innehåller dock brister som måste åtgärdas innan lagförslag genomförs. Principbeslutet riskerar att påverka efterföljande prövningar genom att skapa förväntningar om godkännande, vilket kan minska miljö- och säkerhetsprövningens oberoende. Det finns även en risk för juridiska och ekonomiska konflikter om ett projekt godkänns i princip men avslås i senare skeden.

Miljökonsekvensbedömningens roll är inte tillräckligt tydlig, och om den genomförs för tidigt utan komplett underlag kan viktiga faktorer förbises. Lokalsamhället och kommunen måste ges en reell möjlighet att påverka processen, och det bör finnas krav på komplettering av MKB vid behov.

Samverkan mellan kommunen, länsstyrelsen och statliga myndigheter är otydligt definierad, särskilt i relation till principbeslutets rättsliga konsekvenser. Det behövs klara riktlinjer för ansvarsfördelning och mekanismer för att hantera eventuella meningsskiljaktigheter mellan olika nivåer i prövningsprocessen.

Slutligen är de ekonomiska konsekvenserna för kommunerna otillräckligt analyserade. Det måste klargöras hur kostnadsfördelningen ska se ut och vilka kompensationsåtgärder som ska säkerställa att berörda kommuner inte drabbas ekonomiskt av en kärnkraftsetablering.

Sammantaget anser Svalövs kommun att det krävs en tydligare reglering av principbeslutets roll, en förstärkt miljökonsekvensbedömning, en mer genomarbetad samverkansmodell mellan kommuner och myndigheter samt en

djupare analys av de ekonomiska konsekvenserna innan lagstiftning genomförs.

Förvaltningens synpunkter

Kommunernas självbestämmande får inte urholkas

Införandet av ett principbeslut där regeringen tidigt ska ta ställning till om ett kärnkraftsprojekt är förenligt med samhällets intressen har potential att skapa förutsägbarhet och tydlighet i tillståndsprocessen. Kommunen ser detta som positivt ur ett planeringsperspektiv, men samtidigt väcker det flera frågor om rättssäkerhet, lokalt självbestämmande och beslutsunderlagets kvalitet.

För att möjliggöra en effektiv etablering av kärnkraft med brett lokalt stöd bör det kommunala vetot kvarstå i en förstärkt form, med möjlighet till omprövning vid nya omständigheter. Kommunens ställning som strategisk samarbetspartner måste erkännas i både lagstiftning och processutformning.

En grundläggande svaghet i utredningen är avsaknaden av detaljerade kriterier för hur principbeslutet ska fattas. Det framgår inte vilka faktorer som ska beaktas, hur omfattande underlaget ska vara och hur beslutet ska vägas mot andra samhällsintressen, såsom miljöskydd, infrastruktur och kommunal utveckling.

En annan central aspekt är hur principbeslutet påverkar kommunens möjligheter att påverka lokaliseringen av en anläggning. Om regeringen fattar ett positivt principbeslut, blir det då svårare för kommunen att avvisa projektet i ett senare skede? Det är av yttersta vikt att kommunernas självbestämmande inte urholkas genom att deras inflytande reduceras till en formalitet snarare än ett verkligt beslutsmandat. Det bör därför tydliggöras om kommunen har rätt att återkalla eller revidera ett tidigare godkännande om nya omständigheter tillkommer, såsom förändrade säkerhetsförhållanden eller starkt lokalt motstånd. Vidare saknas det en analys av hur principbeslutet påverkar samordningen mellan olika myndigheter och hur eventuella konflikter mellan statliga och kommunala intressen ska hanteras. Om exempelvis länsstyrelsen eller Strålsäkerhetsmyndigheten gör en annan bedömning än regeringen, hur påverkar det då den fortsatta prövningen?

Det måste finnas tydliga mekanismer för att säkerställa att principbeslutet inte underminerar andra delar av rättsprocessen och att det är förankrat i ett bredare samråd med relevanta myndigheter och lokalsamhället.

Miljökonsekvensbedömning måste ges en central roll

Kommunen ser positivt på en mer effektiv prövningsprocess, men anser att miljökonsekvensbedömningen (MKB) måste ges en central roll och inte begränsas i syfte att påskynda tillståndsprövningen. Det är avgörande att miljökonsekvenserna utreds grundligt innan ett beslut fattas, och att alla potentiella risker och effekter bedöms med största möjliga noggrannhet.

En brist i utredningen är att den inte tydligt specificerar hur omfattande och detaljerad en MKB måste vara innan ett principbeslut kan fattas. Om miljöprövningen sker i ett senare skede riskerar viktiga faktorer att förbises, särskilt långsiktiga effekter på ekosystem, vattenresurser och mänsklig hälsa. Det bör även säkerställas att de som påverkas av en kärnkraftsetablering, inklusive kommuninvånare och lokala näringsidkare, får en reell möjlighet att påverka MKB-processen genom samråd och offentliga utfrågningar.

Vidare saknas tydliga riktlinjer för hur kommunen ska hantera kompensationsåtgärder kopplade till miljöpåverkan och infrastruktur. Kärnkraftsprojekt kan ha långtgående konsekvenser för den lokala miljön, och det måste finnas en tydlig reglering för hur kompensation ska utformas. Kommunen anser att det bör införas ett ramverk där ekonomisk och

miljömässig kompensation fastställs i förväg och inte blir föremål för senare förhandlingar, vilket riskerar att försvaga kommunens förhandlingsposition.

Infrastruktur och beredskap

En etablering av ny kärnkraft innebär betydande påverkan på lokal infrastruktur och beredskap. Kommunen vill särskilt betona vikten av att tidigt planera för utbyggnad av vägar, järnvägar och annan samhällsservice i anslutning till en kärnteknisk anläggning. Vidare krävs resurser för räddningstjänst, sjukvård och krisberedskap kopplade till kärnteknisk verksamhet. Finansieringen av nödvändig infrastruktur måste klargöras och det är viktigt att tydliga riktlinjer ges för hur kostnader ska fördelas mellan stat, region och kommun. Kommunens roll i samordning med länsstyrelsen och andra myndigheter för att säkerställa att beredskapsplaner är väl integrerade behöver tydliggöras. Det bör även analyseras om det finns särskilda krav på kommunen gällande beredskapszoner och hur dessa åtgärder finansieras samt vilken påverkan en kärnteknisk anläggning har på kommunens övriga infrastrukturplanering.

Ekonomiska konsekvenser och avgifter

Utredningen föreslår ett differentierat avgiftssystem för tillståndsprövning och tillsyn. Kommunen ställer sig frågande till hur detta påverkar lokalsamhället och kommunens ekonomi. Det måste klargöras om det kommer att finnas möjligheter för kommuner att söka statligt stöd för ökade kostnader relaterade till planering och beredskap för ny kärnkraft. Vidare bör det analyseras hur kommunen kan påverka utformningen av avgifter och eventuella ekonomiska ersättningar vid en ny kärnkraftsetablering samt hur det säkerställs att kommunerna inte drabbas av ekonomiska nackdelar på grund av långsiktiga åtaganden kopplade till en kärnteknisk anläggning.

Staten bör införa ett kompensationssystem för berörda kommuner, inklusive statligt finansierad planeringsstöd, särskilda bidrag för infrastruktur och beredskap samt årliga ersättningar kopplade till anläggningens drift. Detta är nödvändigt för att Svalövs invånare ska uppleva ett faktiskt värde av att bidra till nationell energiförsörjning. Det bör även utredas vilka mekanismer som finns för att säkerställa att avgifter från kärnkraftsoperatörer återinvesteras i berörda kommuner.

Samverkan med länsstyrelsen och andra myndigheter

Kommunen anser att samverkan mellan olika myndigheter är en av de mest avgörande faktorerna för en rättssäker och effektiv tillståndsprövning. I utredningen saknas dock en djupare analys av hur ansvaret ska fördelas mellan kommunen, länsstyrelsen och nationella myndigheter. Det behövs tydligare riktlinjer för hur risk- och sårbarhetsbedömningar ska genomföras samt hur kommunerna ges möjlighet att påverka myndighetsbeslut i frågor som direkt påverkar deras invånare.

Det bör även klargöras hur länsstyrelsens roll förändras i och med införandet av principbeslut. Om länsstyrelsen gör en annan bedömning än regeringen gällande exempelvis miljörisker eller säkerhetsfrågor, hur hanteras då denna konflikt?

Vidare är det viktigt att fastställa hur kommunerna får insyn i och möjlighet att påverka de bedömningar som görs av Strålsäkerhetsmyndigheten och andra relevanta aktörer.

En annan aspekt som behöver analyseras djupare är hur samverkan mellan olika myndigheter och kommuner ska ske vid en eventuell krissituation kopplad till kärnkraft. Det är avgörande att beredskapsplaneringen inte bara sker på nationell nivå, utan att kommunerna involveras tidigt och ges möjlighet att påverka hur beredskap och säkerhetsåtgärder utformas.

För att förena nationella mål med lokala behov föreslår Svalövs kommun att en modell utvecklas där kommunen ges tidiga planeringsresurser, insyn i projektets ekonomiska kalkyler och inflytande i utformning av riskbedömningar och miljökrav. Staten bör garantera att kärnkraftsprojekt inte tränger undan annan kommunal utveckling.

Geografiska begränsningar och markanvändning

Kommunen ser ett behov av en mer nyanserad analys av hur förändrade geografiska begränsningar påverkar kommunernas planering. Staten, länsstyrelsen och kommunerna måste ha en tydlig samverkansprocess för att säkerställa att kärnkraftsetableringar inte begränsar andra viktiga utvecklingsprojekt, såsom bostadsbyggande, turism och näringslivsutveckling. Det måste även tydliggöras vilka rättigheter kommunerna har att avvisa etableringar som kan påverka deras långsiktiga planering negativt.

Avslutande synpunkter

Svalövs kommun ser positivt på en översyn av tillståndsprövningen men vill se ytterligare utredning och analys av:

- Principbeslutets rättsliga och praktiska konsekvenser.
- Miljökonsekvensbedömningens omfattning.
- Samverkan mellan olika myndigheter.

För att säkerställa en rättssäker och hållbar tillståndsprocess samt starkare garantier för att kommunernas inflytande bevaras. Kommunen efterfrågar därför en ytterligare utredning av dessa aspekter innan lagändringar genomförs.

Teddy Nilsson
Kommunstyrelsens ordförande

Åsa Simonsson
Kommundirektör

Expediering:

Regeringskansliet, Klimat- och näringsdepartementet (kn.remissvar@regeringskansliet.se och kn.cks.remiss@regeringskansliet.se. Ange diarienummer KN2024/01912 och remissinstansens namn i ämnesraden på e-postmeddelandet)
Samhällsbyggnadsnämnden
Kommundirektör
Samhällsbyggnadschef
Kommunförvaltningen (JNKG, MAPT)